

hier op kerkelijk gebied het ellandelijk bestaan van Urk is teruggekeerd.

Ik ben zoo vrij, bij enkele uitspraken den vinger te leggen.

Er blijkt, dat vroegere brieven van bezwaarden elk afzonderlijk schriftelijk zijn beantwoord. Die antwoorden schijnen aan de bezwaarden te hebben beloofd, dat de kerkeraad zou trachten „op de meerdere vergaderingen in te werken“.

Dit is volgens de notulen ook gebeurd, en wel zóó, dat de kerkeraad altijd „een bemiddelend standpunt heeft ingenomen, omdat naar zijn overtuiging de huidige verschillen een kerkelijk uiteengaan niet wettigen“.

Accoord, waarde Broeders, zouden wij willen zeggen: het compromisbesluit van 1905 is van hetzelfde gevoelen; maar als nu in de laatste jaren „om de huidige verschillen“ een eenzijdige binding is gevolgd, en de kansel gesloten bleef voor kandidaten, die over die „huidige verschillen“ anders dachten dan de synode, en als ambtsdragers er om zijn geschorst en afgezet, moet Gij dan niet toestemmen, dat Uw synoden een zware verantwoordelijkheid op zich geladen hebben? Hoe kleiner in Uw oogen de „huidige verschillen“ worden, des te grooter wordt de schuld van de uitbanningen.

Kondet Gij, mocht Gij U daaraan conformeeren en dus de zonde der synoden voor Uw rekening nemen?

Zóó staat de kwestie, Heve Broeders. Met Uw „bemiddelend standpunt“ hebt Gij niet meer bereikt, dan dat Gij U, naar Uw eigen overtuiging, schuldig moet gevoelen.

Neen, hier had men fier en in het geloof vrijmoedig non possumus moeten klinken en (naar Uw eigen overtuiging!) de duidelijke verklaring moeten zijn gegeven, dat Gij U hiermede niet kondet conformeeren, omdat die weg niet naar het recht des Heeren was.

Een overtuiging bemiddelt niet.

Hoe zou er tusschen recht en onrecht te bemiddelen zijn?

Nog iets over de binding, die zooals Gij duidelijk verklaart, tegen Uw overtuiging is.

Hoe denkt de kerkeraad van de Gereformeerde kerk op Urk, hoe denken de leden der kerk over de „veronderstelde wedergeboorte“, of, anders gezegd, het „houden voor“? En over de binding daaraan?

Doeh, hoe kan ik dat nog vragen? Ik meen „geestelijk“ Urk, het zaad der Afscheiding, genoeg te kennen, om te weten, dat die filosofische vinding er niet wordt aanvaard. In mijn eerste jeugd leerde mijn moeder ons bidden: „Heere, bekeer mij, dan zal ik bekeerd zijn“. En in het gebed vóór den doop wordt gevraagd, „dit kind in Christus in te lijven“. Als we het er voor moeten houden, dat de doopeling al veranderd en bekeerd is, zooals men op Urk zegt, dan is er voor zoo'n gebed geen plaats meer.

Vindt Gij het niet verschrikkelijk, dat de synode haar uitspraken meer autoriteit toekent, dan het Woord Gods?

Ja, ik weet, dat Gij het verschrikkelijk vindt.

Want Gij hebt Uw belijdenis, en daaronder ook art. 29, van harte lief.

Maar Broeders, hoe kunt Gij dan nog reppen van een bemiddelend standpunt?

Gij zegt, dat de eenheid zal bereikt worden in den weg van eendracht en gebed.

Van eendracht zeer zeker, maar dan toch alleen van eendracht in het houden van Gods geboden. Dan zal ook het gebed verhooring vinden. Gehoorzamen is beter dan offer.

O, Zonne der Gerechtigheid, bestraal ons met Uw licht.

Wachter op Urk, wat is er van den nacht?

C. DE VRIES.

(Naschrift. De Urker kerkeraad vereenigt zich dus met degenen, die om de verschillen wél scheuren en wél zeggen: verbreek het kerkverband daarom? Want dat schreef officieel de synode, en daarom plaatste zij Bergschenhoek buiten het verband. Laat men liever één zijn met hen die de scheuring niet wilden maar óók niet een formule van mensche-lijke makelij als Gods Woord wilden eeren. - Redactie).

AAN DE DIACONIEEN DER GEREFORMEERDE KERKEN IN NEDERLAND.

Op verzoek van Deputaten voor de Zending en van den Raad der Geref. Kerk van Zwolle, deelt de Diaconie deser Kerk mede, dat zij zich gaarne beschikbaar heeft gesteld om giften te verzamelen voor onze noodlijdende broeders en zusters op Oost-Soemba.

Verwacht wordt, dat door de Kerken óf door het verzamelen van giften óf, indien men dat wenscht, door het houden van een collecte de gevraagde hulp wordt verleend.

Bijdragen kunnen worden gestort op de postrekening no. 254331 ten name van Jac. Bosch Jzn te Zwolle, Groot Weezenland 35.

De Diaconie van Zwolle meent dat deze actie niet behoeft te worden aanbevolen. De groote nood op Oost-Soemba is bekend.

De Diaconie der Geref. Kerk te Zwolle,

G. J. BRINK, voorzitter,
JAC. BOSCH Jzn, secretaris.

ALMANAK F. Q. I.

In één der vorige nummers van „De Reformatie“ heeft Prof. Dr K. Schilder de verschijning van den nieuwen almanak reeds aangekondigd. Daar zeker alle bestellingen nog niet zijn binnengekomen, verzoekt de administratie U vriendelijk haar zoo spoedig mogelijk te berichten, of U een exemplaar wenscht te ontvangen.

Bestel spoedig dezen belangrijken almanak, waar onder vele andere wetenswaardigheden de rectorale oraties (1942 en 1946) van Prof. Dr K. Schilder als bijdragen inzake de z.g. „Algemeene Genade“ voorkomen.

Haast U!! De oplage wordt beperkt, en ter definitieve bepaling van de grootte daarvan is het noodig, dat de bestellingen tijdig binnenkomen.

E.

HET BOEK VAN DE WEEK

HET HART DER VADEREN.

In de aankondiging van de geboorte van Johannes den Dooper wordt onder meer door den engel gezegd, dat het zijn taak zal zijn om te bekeeren de harten der vaderen tot de kinderen. We zullen daarbij moeten denken aan de vrome voorvaders van Israël, en wel zóó, „dat dezen hun goddelooze nakomelingen niet als hun ware kinderen erkenden, en hun hart van hen afgetrokken hadden..... Johannes zal nu bewerken, dat de nakomelingen van deze voorvaders zich tot den Heere bekeeren. En daarmede winnen deze afstammelingen ook weer het hart hunner vrome voorvaders voor zich, die hen dan ook als hunne kinderen erkennen en liefhebben“ (Gereformeerde). Dat zal gebeuren, zegt de tekst, wanneer Johannes de ongehoorzamen zal bekeeren tot de voorzichtigheid der rechtvaardigen.

Dit adventswoord is in geding, nu de felle kerkstrijd van de laatste jaren telkens weer terugrijpt naar het hart van onze voorouders. Het komt opnieuw voor ons te staan door het voor dezen tijd ongekend royaal uitgegeven boek van Dr E. Smilde: „Een eeuw van strijd over verbond en doop“ (Kampen, J. H. Kok). De auteur wil daarin grondig afrekenen met het verwijt van onzen kant, dat de door ons bestreden synodebesluiten een analag beteekenen op de geloofsovertuiging van ons voorgelicht. Met name is dat verwijt betoogd in „Rondom 1905“. En de Acte van Vrijmaking omschrijft het met deze woorden: „Wij maken ons vrij van den smaad, die geworpen is op de nagedachtenis van voorgangers, die in het verleden onder openlijke bestrijding van wat gemeelde uitspraken bevatten met rijken zegen des Evangelies de kerken vóór en na hare vereeniging in den jare 1892 hebben gediend“.

Het gaat er dus om: wie is gebleven „in de lijn der Afscheiding“, wie heeft het hart der vaderen behouden? Die vraag is van groot belang — wanneer ze maar geen afbreuk doet aan die andere, die nóg meer klemmen moet: wie is gebleven bij het Woord van onzen eenigen Meester? Voor dat Woord moeten zelfs de vaderen wijken. De synode van 1905 heeft daarvan een uniek voorbeeld gegeven: zij was het immers, die een zin uit art. 36 Ned. Geloofsbek. heeft geschrapt, omdat uit de Schrift niet was aan te toonen, dat men de conscientie der broeders aan die eene zinsnede binden mocht?

Maar nu dan dit boek van Dr Smilde. De bedoeling en de waarde er van worden door Dr K. Dijk in het „Woord vooraf“ omschreven. In het begin zegt hij: „We hebben..... weer eens heel aandachtig moeten lezen wat de Heilige Schrift zegt over den inhoud en de deelgenooten van het Verbond der genade“; maar tevens heeft ons de strijd genoodzaakt „gespannen te luisteren naar wat de Kerk in haar symbolen en in haar historie tot ons spreekt“. Volgens Dr Dijk heeft Dr Smilde, afkomstig uit een rasechte A-familie, een uitnemend werk gegeven ter „rechtvaardiging van wat deze (Gereformeerde) Kerken in vroeger en later tijd op grond van Gods Woord besloten hebben“. En verder: „ik ben wel nieuwsgierig welke tegenargumenten tegen dit resultaat van ernstig onderzoek zullen worden ingebracht, en op welke gronden Smilde's conclusies zullen worden bestreden. Dat dit laatste gebeuren zal, weten we wel zeker. De tegenstellingen zijn zóó fel, dat we rekening moeten houden met een bestrijding à tout prix“ (tot elken prijs).

Over 't grievende van deze laatste opmerking zullen we maar zwijgen. Dat wij ons geroepen voelen, Dr Smilde te bestrijden, ligt enkel en alleen hierin, dat zijn boek de waarheid geen recht doet. Wel is het een breed-opgezette studie, waarin allerlei materiaal is verwerkt, en die vooral ingaat op de vragen van „Rondom 1905“. Wij hebben telkens gevraagd ofn zoo'n breede bespreking, en daarom mogen wij er niet anders dan erkentelijk voor zijn. Maar dat neemt niet weg, dat wij op onjuiste voorstellingen en conclusies in dit boek de aandacht moeten vestigen. Niet „tot elken prijs“, zooals Dr Dijk suggereert, maar tot behoud van de waarheid, en anders niet. Alleen die waarheid kan ons vrijmaken. Dr Smilde zegt in zijn

Inleiding: „Voortgaand onderzoek en openhartige discussie kunnen onder den zegen Gods een middel zijn, misverstanden uit den weg te ruimen en de eenheid te bewaren of te herstellen“. Inderdaad, wanneer dat alles oerlijk gebeurt, zal de eenheid moeten terugkeeren. Maar zoo niet, dan blijft de breuk. Niet om ons, maar om de waarheid Gods.

Dr Smilde raakt in zijn boek allerlei min of meer belangrijke detailkwesties aan. Graag wil ik die bespreken; alleen wil ik daarbij niet het gras wegmaaien voor de auteurs van „Rondom 1905“. M.i. is het allereerst hún taak, op de in hun betoog bestreden punten in te gaan.

Maar wel zijn er enkele hoofdvragen, die bij het lezen van dit boek om een antwoord roepen. En het is juist de allesbeheerschende vraag, die Dr Smilde met heel zijn gedocumenteerd betoog onbeantwoord heeft gelaten. Het is interessant, te lezen, hoe hij de synodebesluiten van 1905, 1942 en 1946 ziet groeien uit den strijd in de vorige eeuw. En zijn typereen van de daarbij betrokken theologen is ook van beteekenis. Maar in al die veelheid van citaten en conclusies komt weer reuzengroot deze dwingendste vraag op ons aan: Als het waar is, dat de beslissingen van 1942 en 1946 geheel in den geest zijn van „de vaders der scheiding“ (wat ik ontken) — waarom heeft men dan in heel die eeuw van strijd tot 1942 toe niemand uit het ambt geweerd vanwege z.g. afwijking in de verbondaleer? Hoe kunnen de vaders en de zonen der scheiding de broederlijke en ambtelijke eenheid bewaren met mannen, die (volgens Dr Smilde althans) heel anders dachten en spraken dan zij in het leerstuk van het verbond? En waarom konden de kerken van 1942 en daarna dezen geest der Afscheiding niet meer bewaren? Waarom die expressie bindingen, die vonnissen?

Och, hoe is de „voorwoord-schrijver“ Dr Dijk veranderd sinds zijn dissertatie over supra- en infralapsarisme! Wat een schoone woorden in zijn daarop gegeven inleiding over de vrijheid der profetie binnen de grenzen der belijdenis! Waarom kon Dr Dijk van de tegenwoordige kwesties niet hetzelfde zeggen als wat hij toen schreef over die van supra en infra: „dat in den bloeitijd onzer Gereformeerde kerk en in de geestelijk het hoogst staande periode onzer theologie, dit geschil, hoe belangrijk het ook is en hooser het ook met de meest principieele vraagstukken samenhangt, nimmer geleid heeft tot verbreking van den band, die de zonen van eenzelfde huis samenbondt; maar dat eerst in latere tijden, toen het geslacht der epigonen den dogmatischen toon aangaf, en het geestelijk leven sporen van verval begon te vertoonen, dit confessioneel geschil oorzaak is geworden dat de vrede der kerken verstoord werd“ (pag. 11). Toen een vredelievende toon, een afsiden van kerkelijke vervolging, zelfs door de grootste bestrijders van Kuypers theorieën; nu een doórzetten van synodale buigings-eischen „tot elken prijs“. Waarom? Is dit in den geest der vaderen?

Dr Smilde glijdt over deze brandende hoofdvraag wel heel gemakkelijk heen. Sterk komt dat uit, wanneer hij spreekt over de synodes van 1863 en 1866 (vgl. mijn artikel van eenige maanden geleden: „De oude Strijd“). Dr Smilde schrijft, dat de tweede generatie (de „epigonen“) der Afscheiding „theologisch de lijnen, door de Vaders der Scheiding uitgestippeld, niet altijd doorgetrokken“ hebben. „En dit feit heeft op de ontwikkeling van het kerkelijk leven na 1893 nadeeligen invloed gehad. Was er in den tijd tusschen 1860-1892 meer principieele bezinning geweest, dan waren de vereenigde kerken na 1892 voor veel verwarring bewaard gebleven“. Met andere woorden: was er omstreeks 1860 maar een beslissing en een verordening tot stand gekomen, dan was het met ons kerkleven veel beter gegaan! Meent Dr Smilde dat werkelijk? Durft hij ook zeggen: was er op de Dordtsche Synode maar een beslissing over supra- en infralapsarisme gevallen, dan hadden we nooit de misère van 1905 gehad? Of: waren er in Arnhem 1830 maar dogmatische artikelen vastgesteld, dan waren onze kerken voor veel verwarring behoud gebleven? Wat is dat toch voor een zucht naar bindingen en decreten? Wij keeren het betoog juist om: was er in 1942 en daarna meer principieele bezinning geweest, dan zou men de kerken bewaard hebben voor bindende uitspraken, die na vier jaar al weer „vervangen“ moesten worden, „onder den drang der omstandigheden“, „onder invloed van de steeds toenemende kerkelijke moeiten“, zooals Dr Smilde zelf constateert (pag. 346).

Nóg bedenkelijker wordt het, wanneer Dr Smilde over de genoemde beslissing van 1863-1866 schrijft: „Het besluit der Synodes draagt niet, zooals Prof. Veenhof het voorstelt, een principieel, maar een praktisch karakter. In dit opzicht staat het ten achter bij de bekende verklaring van Utrecht 1905, want die Synode beperkte zich niet tot de Belijdenisschriften, maar trok ook enkele dogmatische lijnen „volgens de belijdenis“. „Zij heeft daardoor en de waarheid en den vrede gediend“. „Vergeleken met 1863 en 1866 beteekende de uitspraak van 1905 een belangrijke stap voorwaarts, 1905 bracht meerdere helderheid en vastheid“. Het blijft „te betreuren, dat men althans niet deputaten heeft benoemd, die de argumenten van Pieters en Kreulen gingen toetsen aan Schrift en belijdenis. Zoo was er voortgang in het debat, diepere bezinning gekomen“, meent Dr Smilde. Hoe weet hij